



Analyse af målgruppen for beskæftigelsespejlemærket – Borgere med handicap og sindslidelse

Udarbejdet 2013

Indhold

Indledning.....	3
1. Status for pejlemærket.....	4
2. Overordnede beskæftigelsesregler og tilbud for målgruppen	6
Tilbud og indsatser i Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen	6
Tilbud og indsatser i Socialforvaltningen.....	9
3. Karakteristik af pejlemærkets målgruppe og vurdering af deres beskæftigelsesbehov	10
Borgere med handicap på botilbud.....	10
Borgere med handicap i eget hjem	11
Borgere med sindslidelse på botilbud	14
Borgere med sindslidelse i eget hjem	14
Fællesborgere mellem Socialforvaltningen og Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen	17
Opsamling - barrierer for beskæftigelse.....	18
4. Den nuværende beskæftigelsesindsats	19
6. Erfaringer fra andre kommuner	22
Aarhus Kommune.....	22
Skive Kommune.....	23
Nyborg Kommune	23
Førtidspensionister i job – et forsøg i 16 kommuner	23
Ikast-Brande kommune	23
KL-undersøgelse	24
7. Forslag til fremtidige indsatser.....	24
Social beskæftigelse af borgere i match 3 i socialøkonomiske virksomheder	24
Jobkoordinator	25
Fra aktivitets – og samværstilbud til beskyttet værksted.....	25
Udvidelse af VIVIL og Fremtidsfabrikken.....	25

Indledning

Socialudvalget har vedtaget pejlemærket ”flere borgere med handicap og sindslidelse i beskæftigelse”.

For at nå pejlemærkets målsætning blev der opstillet forskellige aktiviteter: voksendredningsmetoden og forandringskompas, beskyttet beskæftigelse og værestedsstrategi, kost- og motionspolitik, samarbejde med Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen og oprettelse af flere job og jobligende tilbud. Endvidere har der i perioden været beskæftigelsestiltag som VIVIL og Fremtidsfabrikken. Aktiviteterne vurderes at have haft en positiv effekt for målgruppen, men har ikke været nok for at nå målsætningen for pejlemærket

Socialudvalget har den 21. november 2012 besluttet, at der skal foretages en nærmere analyse af målgruppen for pejlemærket, for at få en større forståelse af, hvilke indsatser, der kan iværksættes for at øge beskæftigelsen for målgruppen. Det er vigtigt, at understrege, at Socialforvaltningen ikke kan løfte opgaven alene. Den samlede indsats kræver inddragelse fra Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen, Sundheds- og Omsorgsforvaltningen, Børne- og Ungdomsforvaltningen, Regionen, det private erhvervsliv, socialøkonomiske virksomheder og frivillige organisationer, men socialforvaltningens indsatser kan være en vigtig brik.

Beskæftigelse kan for socialforvaltningens borgere have mange forskellige betydninger. Mange psykisk sårbare mennesker fastholdes i en sygdomsidentitet og passivitet, og beskæftigelse kan for disse mennesker ændre i selvopfattelsen og identiteten, således at det syge udskiftes til at se sig selv som aktiv og en del af samfundet på lige fod med andre. Også selv om beskæftigelsen ikke er fuldstændig på lige vilkår eller har samme intensitet som for andre. Alene det at være inkluderet/en del af et fællesskab på en arbejdsplads giver sociale kompetencer, og undersøgelser viser, at beskæftigelse kan være en del af recoveryprocessen for borgere med sindslidelse. For borgere med nedsat psykisk eller fysisk funktionsevne har det en betydning, at deres ressourcer kan bruges til noget. For nogle borgere kan ressourcerne bruges på det ordinære arbejdsmarked, mens andre borgere med svære handicap får livskvalitet gennem et aktivitets- og samværstilbud, som for mange af borgerne i deres optik sidestilles med et arbejde.

Nærværende analyse indeholder en status på pejlemærket, en karakteristik af målgruppen, en beskrivelse af nuværende indsatser, erfaringer fra andre kommuner og forskningen samt forslag til nye indsatser.

Beskæftigelse for udsatte borgere er et område i dynamisk udvikling. En ny førtidspensions- og fleksjobreform er trådt i kraft ved årets begyndelse, Regeringen har netop fremlagt forslag til en ny kontanthjælpsreform og der kigges på snitflader mellem Socialforvaltningen og Beskæftigelsesforvaltningen i kommunens strukturudvalg. Det må derfor også forventes, at indsatserne kan ændre sig i takt med, at nye reformer og tiltag indføres.

1. Status for pejlemærket

Socialudvalgets pejlemærke om øget beskæftigelse af borgere med handicap og sindslidelse vedrører andelen af borgere med handicap eller sindslidelse, som er i beskæftigelse. Pejlemærkeindikatorerne beskæftiger sig nærmere bestemt med andelen af borgere, som har en sag i en voksenenhed i Socialcenter København eller Handicapcenter København, er mellem 18 og 65 år og som er i beskæftigelsesrettet tilbud i form af enten fleksjob, forrevalidering, revalidering, løntilskud for førtidspensionister, løntilskud, aktiv kontanthjælp, aktiv arbejdsløshedsdagpenge efter eller beskyttet beskæftigelse. Aktivitets- og samværstilbud tæller ikke med i pejlemærket, som et beskæftigelsestilbud.

Socialforvaltningen er ansvarlige for området vedrørende beskyttet beskæftigelse, hvorimod det er Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen, der har ansvaret varetager sagsbehandlingen i forbindelse med de øvrige beskæftigelsesrettede tilbud.

Som tabel 1 og tabel 2 viser, er der overordnet for borgere med sindslidende en beskæftigelsesprocent på 12 %. og for borgere med handicap en beskæftigelsesprocent på 13 %. Beskæftigelsesprocenten fordeler sig dog meget forskelligt når målgruppen fordeles efter forsørgelsesgrundlag.

Målsætningen for pejlemærket for borgere med sindslidelse er 15 %, mens den for borgere med handicap er 20 % i 2013.

Tabel 1: Beskæftigelsesprocent fordelt på forsørgelsesgrundlag – Sindslidende

Forsørgelsesgrundlag	Ej i beskæftigelse	I beskæftigelse	Andel i beskæftigelse
Førtidspension	5208	82	2 %
Kontanthjælp	2587	952	27 %
I alt	7795	1034	12 %

Tabel 2: Beskæftigelsesprocent fordelt på forsørgelsesgrundlag – Handicappede

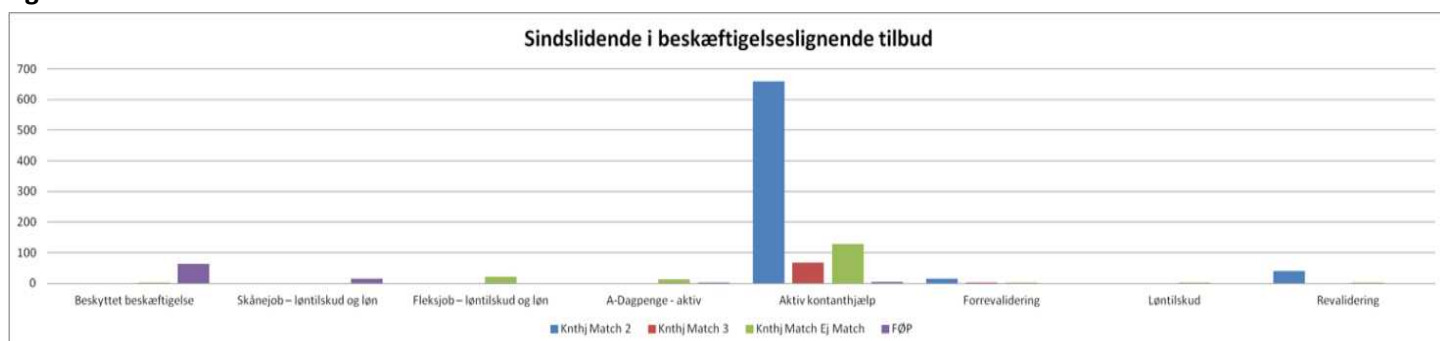
Forsørgelsesgrundlag	Ej i beskæftigelse	I beskæftigelse	Andel i beskæftigelse
Førtidspension	2402	222	8 %
Kontanthjælp	459	208	33 %
I alt	2831	430	13 %

Nedenstående tabel og figur viser beskæftigelsesprocenten delt op på matchgrupper og førtidspension samt på tilbud.

Tabel 3: Beskæftigelsesprocent fordelt på forsørgelsesgrundlag – Sindslidende

Forsørgelsesgrundlag	Ej i beskæftigelse	I beskæftigelse	Andel i beskæftigelse
Førtidspension	5208	82	2 %
Kontanthjælp match 2	782	714	48 %
Kontanthjælp match 3	792	70	8 %
Ikke muligt at se match	1013	168	14 %
Kontanthjælp i alt	2587	952	27 %
I alt	7792	1034	12 %

Figur 1

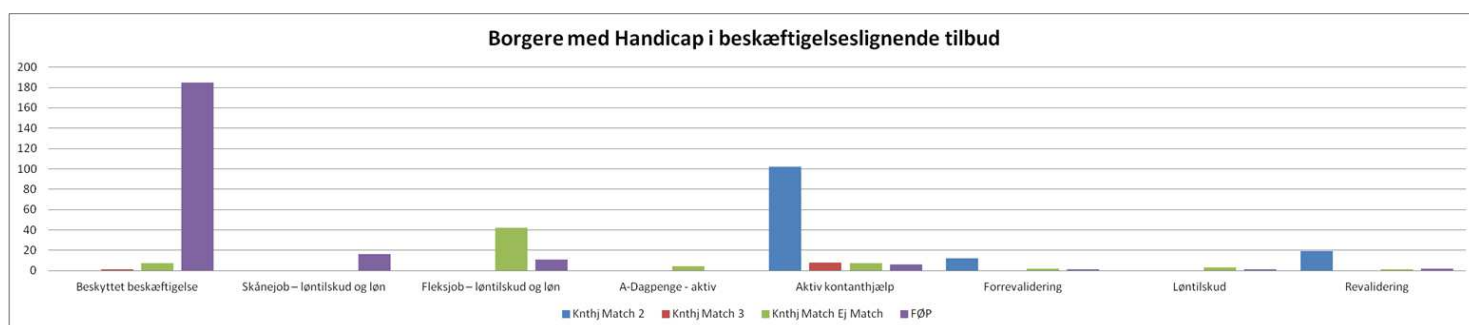


Tabel 4: Beskæftigelsesprocent fordelt på forsørgelsesgrundlag – Handicappede

Forsørgelsesgrundlag	Ej i beskæftigelse	I beskæftigelse	Andel i beskæftigelse
Førtidspension	2407	222	8 %
Kontanthjælp match 2	57	133	70 %
Kontanthjælp match 3	54	9	14 %
Ikke muligt at se match	318	66	17 %

Kontanthjælp i alt	429	208	33 %
I alt	2831	430	13 %

Figur 2



Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen oplyser, at beskæftigelsesgraden i en vis grad vil være påvirket af de generelle samfundskonjunkturer. Når der er faldende konjunkturer, er der en afsmittende effekt på virksomhedernes rummelighed. Det kan derfor blive vanskeligere, at finde skånejob, fleksjob m.v. til borgere.

Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen oplyser, at som tallene viser, gives indsatsklare kontanthjælpsmodtagere en aktiv indsats. Størstedelen af borgere i match 3 er dog passive, og skal som den eneste gruppe i jobcentret ikke have et beskæftigelsesrettet tilbud efter lov om aktiv beskæftigelsesindsats.

Endelig hjælper jobcentre kun de førtidspensionister, der selv ønsker skånejob eller at komme i beskæftigelse.

Den nedenstående analyse af pejlemærkets målgruppe og reglerne på området beskæftiger sig med, hvilke andre barrierer, der eksisterer, og hvilke indsatser, der kan afhjælpe barriererne.

2. Overordnede beskæftigelsesregler og tilbud for målgruppen

Dette afsnit beskriver de overordnede beskæftigelsesregler for målgruppen for at give et billede af, hvilke muligheder, der er for målgruppen.

For både førtidspensionister og kontanthjælpsmodtagere er det jobcentre, der har ansvaret for at visitere til et beskæftigelsestilbud, med undtagelse af beskyttet beskæftigelse, hvor Socialforvaltningen har ansvaret. Endvidere kan Socialforvaltningens borgere deltage i et aktivitets- og samværstilbud.

Tilbud og indsatser i Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen

Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen tager udgangspunkt i Lov om en aktiv Beskæftigelsesindsats og tilbyder, under hensyn til borgerens ønsker og forudsætninger samt arbejdsmarkedets behov, en indsats med henblik på, at borgeren hurtigst muligt opnår ordinær beskæftigelse eller uddannelse.

Ledige borgerne tilbydes som udgangspunkt 4 samtaler årligt i det individuelle kontaktforløb – de såkaldte jobsamtaler. Under jobsamtalen fastlægges den aktive indsats og de tilbud, som borgeren har mulighed for at deltage i efter bestemmelserne i Lov om en Aktiv Beskæftigelsesindsats. Som minimum har borgerne i matchgruppe 1 og 2 ret og pligt til at deltage i et aktivt aktiveringstilbud 14 dage hver 12. måned, mens der ikke gives aktive tilbud til borgere i matchgruppe 3.

Aktiveringen kan foregå i et af Københavns Kommunes egne Beskæftigelsescentre eller hos en af private leverandører af beskæftigelsestilbud, Københavns Kommune har indgået aftale med.

Kontanthjælpsmodtagere

Kontanthjælpsmodtagere opdeles i tre match grupper:

- Matchgruppe 1: Jobklar. Borgere der, efter jobcentrets vurdering, er parat til at tage et ordinært arbejde, så de kan være ude af systemet inden for de næste tre måneder.
- Matchgruppe 2: Indsatsklar. Borgere, der ikke er parat til at tage et ordinært arbejde, så de kan være ude af systemet inden for de næste tre måneder, men som kan deltage i en beskæftigelsesrettet indsats med aktive tilbud.
- Matchgruppe 3: Midlertidigt passiv. Borgere der har så alvorlige problemer, at de pt. hverken kan arbejde eller deltage i en beskæftigelsesrettet indsats med aktive tilbud.

Vurderingen af, om borgere kan deltage i en beskæftigelsesrettet indsats med aktive tilbud sker på grundlag af de redskaber, der er i lov om en aktiv beskæftigelsesindsats. Det er således ikke tilstrækkeligt, at borgeren kan deltage i tilbud efter lov om social service, men der må gerne være tale om en kombination af sociale tilbud og en beskæftigelsesrettet indsats med aktive tilbud. Borgere i matchgruppe 3 skal – som den eneste gruppe i jobcentret – ikke have beskæftigelsesrettede tilbud efter lov om en aktiv beskæftigelsesindsats.

Er borgeren over 30 år, og har ret til kontanthjælp, har borgeren også ret og pligt til at tage imod et tilbud om aktivering senest efter en sammenhængende periode på ni måneder på kontanthjælp. Det er jobcenteret, der sammen med borgeren fastsætter aktiveringen, herunder det ugentlige timetal og hvor længe aktiveringen skal vare. Et tilbud vil som udgangspunkt have en sammenhængende varighed på mindst to uger.

Modtager borgeren kontanthjælp og er under 30 år, skal borgeren senest aktiveres efter, at have modtaget kontanthjælp i en sammenhængende periode på 13 uger. Aktiveringen skal have en sammenhængende varighed på mindst to uger.

Fleksjob

Der kan søges om fleksjob, hvis borgeren på grund af sygdom ikke har mulighed for at arbejde i samme omfang som tidligere.. Borgerens arbejdsevne skal være væsentligt nedsat, men må ikke være berettiget til førtidspension. Ved oprettelsen af fleksjobbet skal jobcenteret komme med en vurdering af borgerens arbejdsevne i fleksjobbet. Vurderingen skal danne grundlag for aftalen om ansættelsen i fleksjobbet mellem borger og arbejdsgiver, herunder om arbejdstid og aflønning

Førtidspensionister

Job på særlige vilkår (tidligere skånejob)

Som førtidspensionist har man mulighed for at udnytte den erhvervsevne, der eventuelt er tilbage. Størrelsen af det beløb, borgeren kan få udbetalt i førtidspension, boligydelse og andre sociale ydelser, beregnes ud fra den samlede indtægt. Man

kan enten have et arbejde på almindelige løn- og ansættelsesvilkår, eller man kan arbejde i et skånejob med løntilskud.

Førtidspensionister under 65 år, som ønsker at arbejde, kan få løntilskud til ansættelsen (skånejob). Jobcenteret skal godkende ansættelsen og bevilge løntilskuddet. Desuden er der mulighed for at en førtidspensionist kan få virksomhedspraktik og tilbud om vejledning og opkvalificering.

Et job med løntilskud til førtidspensionister er som de tidligere skånejob med løntilskud en stilling på særlige vilkår. Det særlige er, at man aftaler sig frem til lønnen og arbejdsvilkårene.

Job med løntilskud til førtidspensionister kan oprettes til personer, der er tilkendt førtidspension af kommunen. Der er altså tale om et tilbud til personer, der modtager førtidspension, i modsætning til fleksjob, der oprettes til personer, som ikke modtager førtidspension. Det er en betingelse for at få et job med løntilskud, at man ikke er i stand til at fastholde eller opnå beskæftigelse på nedsat tid på normale vilkår på arbejdsmarkedet.

Revalidering

En person, der modtager førtidspension, har mulighed for at søge kommunen i jobcentret om revalidering med henblik på at forbedre sin arbejdsevne og dermed kvalificere sig til fx et job med løntilskud eller et job på det ordinære arbejdsmarked.

nedenstående skema illustreres Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningens tilbud:

Tilbud	Lov om en Aktiv Beskæftigelsesindsats	Udfører
Kortvarige jobsøgningsforløb og individuel jobcoaching	§ 32 – Vejledning og opkvalificering	Leverandører:
Mellemlange jobsøgningsforløb		AS3 Employment
Særligt tilrettelagte uddannelses- og erhvervsintroducerende forløb		Contra
Jobpakke		Ducas
Intensiv virksomhedspakke		Hans Knudsens Institut
Uddannelsespakke		Hartmanns
Kortvarig vejlednings- og afklaringspakke		Incita
Inspirationspakke		Kofoeds Skole
Revalideringspakke		Markmann
Mentorpakke		Plan & Handling
		Servisio
	Springbræt	
	Væksthuset	
	Københavns Kommunes Beskæftigelseskonsortium (CAB, CBSI og CKB)	
	AB Consult	
	Cube Services	
	FOF-HOF	
	FTF-A	
	Futurecom Uddannelse	

Særlig Intensiv pakke og endelig Helhedsorienteret mentorpakke		Integro Cortex ISS Jobudvikling Jersing Jobvision New Skills Ramsdal TEV VUC Lyngby
Virksomhedspraktik	§ 42 – Virksomhedspraktik	KKB Leverandører Virksomheder – private og offentlige
Job med løntilskud/Skånejob	§ 51 – Job med løntilskud	KKB Leverandører Virksomheder – private og offentlige

Tilbud og indsatser i Socialforvaltningen

Indsatsen i Socialforvaltningen tager udgangspunkt i Lov om Social Service og er målrettet den enkelte borgers problemstillinger. Indsatsen dækker et bredt spektrum, som omfatter beskyttet beskæftigelse, støttekontaktperson, særboliger (ACT, CTI), boligsociale indsatser, støtte i egen bolig og bofællesskaber, socialpsykiatriske botilbud, botilbud til udsatte, herberger og plejetilbud, krisecentre, aktivitets og samværstilbud, alkoholbehandling og misbrugsbehandling, herunder ambulante behandling, døgnbehandling og substitutionsbehandling.

Foranstaltninger:	Lov om Social Service	Udfører:
Beskyttet beskæftigelse	§ 103	Eksterne leverandører og interne tilbud
Støttekontaktperson	§ 99	SOF
Særboliger (ACT, CTI)		SOF
Boligsociale indsatser		SOF
Støtte i egen bolig	§ 85	SOF
Botilbud	§ 107 midlertidig § 108 længerevarende § 54 LAB	SOF
Botilbud: Udsatte, Herberger og plejetilbud	§ 107 midl. § 108 længerev.	SOF

Botilbud: Udsatte Krisecentre og herberger	§ 109 og § 110 § 80 nødboliger	SOF
Aktivitets og samværstilbud	§ 104	SOF
Alkoholbehandling	Sundhedsl. § 142	SOF
Misbrugsbehandling	§ 101	SOF

Beskyttet beskæftigelse efter § 103 i Lov om Social Service

Beskyttet beskæftigelse retter sig mod personer under 65 år med betydelig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller særlige sociale problemer som fx hjemløse, sindslidende og misbrugere. Beskyttet beskæftigelse kan foregå på beskyttede værksteder, men også etableres i tilknytning til boformer for personer med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, og det kan være i tilknytning til forsorgshjem, væresteder, varmetuer, sociale cafeer m.v. Private virksomheder kan også organisere beskyttet beskæftigelse. Det kan ske ved at udstationere en gruppe personer, eller enkeltpersoner, fra et beskyttet værksted til en virksomhed.

Beskyttet beskæftigelse er en social indsats. Borgeren skal dog typisk have en arbejdsevne, hvilket vil sige, at borgeren er i stand til at producere en vare eller en serviceydelse. Aflønningen af borgeren sker ligeledes på baggrund af borgerens arbejdsevne.

Aktivitets- og samværstilbud efter § 104 i Lov om Social Service

Borgere med betydelig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller med særlige sociale problemer kan tilbydes et aktivitets- og samværstilbud, så de kan opretholde eller forbedre personlige færdigheder og øge borgerens livskvalitet og personlige udvikling. Formålet med aktivitets- og samværstilbud er at medvirke til, at personer med betydelig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller med særlige sociale problemer har mulighed for at komme hjemmefra og deltage i aktiviteter, hvor der er mulighed for at udfolde sig sammen med andre og deltage i et socialt fællesskab. Der kan være tale om tilbud med visitation og åbne tilbud uden visitation. De enkelte tilbud kan indholdsmæssigt tilrettelægges således, at de imødekommer bestemte behov for forskellige målgrupper. Aktivitets- og samværstilbud er ikke defineret som et beskæftigelsestilbud i pejlemærket, selvom mange borgere sidestiller deres dagtilbud med at gå på arbejde.

3. Karakteristik af pejlemærkets målgruppe og vurdering af deres beskæftigelsesbehov

Borgerne i pejlemærkets målgruppe bor enten i eget hjem, med eller uden støtte fra Socialforvaltningen, eller i et af kommunens botilbud. Der gives nedenfor en nærmere karakteristik af målgruppen for at give et billede af målgruppens forskellighed og kompleksitet, og derved også store forskelligheder i potentialet for beskæftigelse som det er defineret i pejlemærket i dag. Først gennemgås borgere med handicap i botilbud og eget hjem og dernæst borgere med sindslidelse.

Borgere med handicap på botilbud

Borgere på kommunens døgntilbud er visiteret efter et midlertidigt botilbud efter §107 eller et længerevarende botilbud

efter §108. Tilbuddene rummer borgere med mange typer af psykiske og/eller fysiske funktionsnedsættelser, fx borgere med udviklingshæmning, autismespektrumforstyrrelser, multihandicap og borgere med fysiske handicap fx synshandicap, epilepsi, spastisk lammelse, svære gigtformer, muskelsvindslidelser og medfødt eller erhvervet hjerneskade. En del borgere på har desuden psykiatriske overbygninger i tilknytning til deres funktionsnedsættelse som ligeledes kan have betydning for i hvilken udstrækning de meningsfuldt kan indgå i et beskæftigelsestilbud

Tilbud

Borgere i kommunens døgntilbud, der er i målgruppen for beskyttet beskæftigelse har typisk lettere psykiske og/eller fysiske funktionsnedsættelser, herunder udviklingshæmning, autismespektrumforstyrrelser, Aspergers Syndrom eller synshandicap. Fælles for disse borgere er, at de er tilkendt førtidspension og at de vurderes at have en arbejdsevne der gør dem i stand til at producere en vare eller gennemføre en arbejdsopgave med moderat støtte og en vis grad af selvstændighed. Borgerne bor fx i Socialforvaltningens bofællesskaber, og modtager pædagogisk støtte og -træning i at mestre almindelige daglige gøremål for at kunne bo i egen bolig og i at kunne omgås andre socialt.

Den beskyttede beskæftigelse foregår både på kommunens egne værksteder som fx Væveriet på Svanevej, i en delvis matrikeløs beskæftigelse som fx Bernstorffsgade eller i matrikelløs beskæftigelse igennem Jobshop hvor borgerne arbejder i fx Bilka.

Borgere, der har et lavt funktionsniveau og på den baggrund ikke vurderes at have en arbejdsevne er i målgruppen for et aktivitets- og samværstilbud. Udover nedsat funktionsevne kan borgerne have psykiatriske problemstillinger, som kan komme til udtryk i form af enten voldsom adfærd eller perioder, hvor borgeren ikke har overskud til aktiviteter eller beskæftigelse. Borgernes funktionsnedsættelser kan også betyde, at de har så stort behov for pleje og omsorg og hjælp til daglige funktioner, at de profiterer af et internt dagtilbud. Det interne dagtilbud ligger typisk på botilbuddets matrikel, så der er mulighed for at give borgeren et fleksibelt tilbud som er tilpasset borgerens døgnrytme og behov for fx at hvile sig midt på dagen. Borgerne kan også have forskellige aldringsproblematikker som betyder, at de ofte har behov for et dagtilbud af kortere varighed og at aktiviteterne foregår i mindre enheder.

Aktivitets – og samværstilbuddene har fokus på at give borgerne livskvalitet og at give dem et meningsfuldt indhold i hverdagen med fokus på oplevelser og aktiviteter, der er målrettet den enkeltes ønsker og som hjælper dem til at udnytte deres ressourcer. Der er generelt fokus på at se hvor borgerne trods deres funktionsnedsættelse kan bidrage til at løse opgaver i dagtilbuddet og dermed indgå i et frivilligt arbejdsfællesskab. Opgaverne på aktivitetstilbuddet kan være alt fra oprydningsopgaver efter frokosten, opfyldning af toiletpapir og sæbe på toiletterne, småindkøb i kiosken for andre brugere eller for dagtilbuddet til indsamling og sortering af batterier fra bo – og dagtilbud. Brugere inddrages i det omfang de ønsker det og kan magte det. Opgaverne kan ofte være af 10 -15 minutters varighed da borgerne hurtigt udtrættes fysisk såvel som mentalt. Således kan 1 til 2 opgaver om dagen af 15 minutters varighed være rigeligt for borgeren at skulle koncentrere sig om at udføre en opgave.

Borgere med handicap i eget hjem

De fleste af socialforvaltningens borgere med handicap i eget hjem, får støtte i et vist omfang.

Tabel 5: Støtte til borgere i eget hjem – Handicappede

Forsørgelsesgrundlag	Socialpædagogisk bistand	Hjemmepleje	Boligrådgiver	Støtte Kontakt Person	Ingen aktuel pædagogisk støtte
Førtidspension	224	684	8	1	1024
Kontanthjælp	106	69	2		348
I alt	330	753	10	1	1372

Tabel 6 Tekniske/økonomiske ydelser til borgere i eget hjem - borgere med handicap

Forsørgelsesgrundlag	Hjælpemiddel	Personlige tillæg	Enkelydelser	Ingen aktuel pædagogisk støtte
Førtidspension	1390	199	68	284
Kontanthjælp	242	1	249	33
I alt	1632	200	317	317

Socialforvaltningen vurderer, at en del af borgerne med kontanthjælp og hjælp i hjemmet er unge eller er borgere med nye handicap. I begge grupper er en del borgere under afklaring ift uddannelsesmuligheder eller førtidspension.

Handicapcentret vurderer, at nogle borgere med støtte i egen bolig deltager i andre aktiviteter end dem, kommunen tilbyder. Hvor mange, der er interesserede i et beskæftigelsestilbud, vides ikke, men kan afdækkes med en undersøgelse.

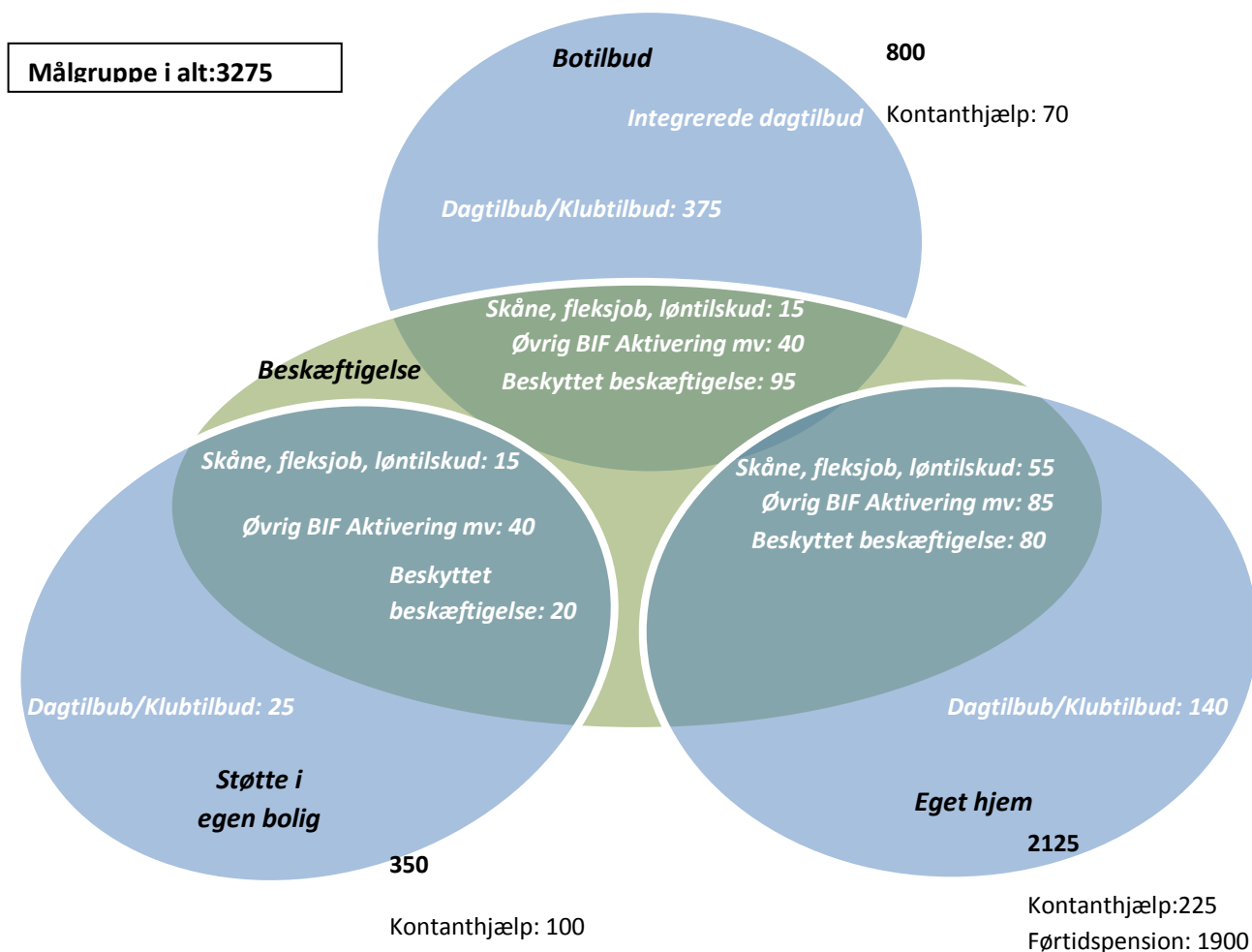
Gruppen af borgere i eget hjem kender har Socialforvaltningens handicapcenter ikke stor viden om. En vurdering af beskæftigelsespotentialiet vil kræve en nærmere undersøgelse af målgruppen, herunder hvilke ydelser de modtager i Handicapcentret. Borgere, der kun har deres pensionssag i Handicapcentret, har centret ikke nødvendigvis ret stort kendskab til, hvorimod vi har viden om de borgere der fx modtager ydelser til merudgifter efter SEL § 100 eller borgerstyret personlig assistance efter SEL § 96.

Det er markant at andelen af borgere i beskæftigelsesrettede tilbud er faldende jo ældre borgerne i målgruppen bliver.

Tabel 7 Beskæftigelsesgrad fordelt på alder – Handicappede i eget hjem

Forsørgelsesgrundlag	Ej i beskæftigelse	I beskæftigelse	Andel i beskæftigelse
18-29	339	113	25 %
30-39	343	74	18 %
40-49	427	53	11 %
50-59	580	34	6 %
60-65	487	16	3 %
I alt	2176	290	12 %

Figur 4: Borgere med handicap fordelt på tilbudstype og eksempler på aktiviteter



Borgere med sindslidelse på botilbud

Borgere på Socialforvaltningens botilbud er mennesker med psykisk lidelser (f.eks. mennesker der lider af skizofreni, langvarige og hyppigt tilbagevendende psykoser og svære personlighedsforstyrrelser). De har en nedsat funktionsevne, hvilket ofte er kombineret med sociale problemer. Mange er invalideret af deres sygdom og somatiske sygdomme. Mere end 75 % er på førtidspension og hovedparten her er langt fra arbejdsmarkedet. Minimum hver tredje er aktivt misbrugende.

Generelt er der nu større fokus på beskæftigelse i forhold til målgruppen end tidligere, dels som følge af Socialforvaltningens beskæftigelsesprojekt VIVILs (jf. nedenstående afsnit om VIVIL) eksistens, dels fordi beskæftigelse nu indgår i arbejdsredskaber (planer og forandringskompas), og dels fordi beskæftigelse betragtes som et element i forhold til borgernes recovery. Der er i de fleste centre ansat medarbejdere/afsat medarbejderressourcer til overordnet at koordinere og udvikle beskæftigelsesindsatsen.

I de fleste botilbud er der mulighed for at skabe interne jobs for beboerne, svarende til beskyttet beskæftigelse. Dette sker i større eller mindre formaliseret grad. De interne job tæller ikke med i beskæftigelsespejlemærket. For nogle indgår de interne jobs som led i en plan for borgeren med henblik på at komme videre ud på det ordinære arbejdsmarked –Et internt job vil her give borgeren mulighed for at prøve sig af i tryggere rammer. I de tilfælde er VIVIL typisk med inde over. Et internt jobforløb kan udvides til også at ske i andet regi/center, så borgeren afprøver sig selv i flere regi inden et job på det ordinære arbejdsmarked med hjælp fra VIVIL/anden aktør.

Det er vigtigt at være opmærksom på, at der også her er borgere, der arbejder frivilligt. Dette gælder især aktivitets- og samværstilbuddene. Aktivitets- og samværstilbuddene arbejder forskelligt med beskæftigelse. Samlet set er området/fokus opgraderet væsentligt indenfor de senere år og der etableres flere brugerjobs og ordinære jobs (socialøkonomiske virksomheder). Alle har kendskab til VIVIL og henviser gerne borgere dertil. Alternativt til de muligheder der er i regi af BIF (gælder også for botilbud).

Herudover er der mulighed for i centrene at opkvalificere sin viden/kompetence enten på botilbud eller aktivitets- og samværstilbud. Der er etableret netværk i nogle centre – også på tværs mellem centrene.

Borgere med sindslidelse i eget hjem

Borgerne, der er tilknyttet socialforvaltningens voksenheder, udgør en sammensat gruppe af førtidspensionister og kontanthjælpsmodtagere. Der kan være mange baggrunde for borgernes tilknytning til Voksenhederne. I udgangspunktet vil det være borgerens sindslidelse eller øvrige sociale behov, som har været udgangspunktet for at de er blevet henvist eller visiteret til voksenhederne. Borgerne kan være blevet tilknyttet en voksenenhed igennem bl.a. DPC (Distriktpsikiatrisk Center), OP-team (Opsøgende Psykoseteam) OPUS (Opsøgende Psykoseteam for unge Sindslidende),

Kriminalforsorgen. Endeligt kan borgerne være blevet visiteret til voksenenhederne ifm. at de er blevet tilkendt førtidspension, om end de ofte vil være kendt inden.

Indeholdt i målgruppen er endvidere udsatte borgere, som ikke nødvendigvis er sindslidende, men som har sociale problemer. Det drejer sig bl.a. om hjemløse, som efter boligindstilling overgår til voksenenhederne. Det er ikke muligt systematisk at adskille disse fra de sindslidende, idet forvaltningen ikke registrerer diagnoser for nuværende.

I tabel 8 fremgår de pædagogisk/støttende ydelser som sindslidende i eget hjem modtager.

Forsørgelsesgrundlag	Socialpædagogisk bistand	Hjemmepleje	Boligrådgiver	Støtte Kontakt Person	Ingen aktuel pædagogisk støtte
Førtidspension	225	718	87	74	3612
Kontanthjælp	426	126	93	315	2454
I alt	681	844	180	389	6066

Det fremgår, at 26 % modtager en form for støtte. Denne støtte har varierende karakter og kan gå fra kontaktskabende aktiviteter, over botræning til praktisk hjælp fra hjemmeplejen. Dette værende aktiviteter som støtter borgeren i kontakt med det omkringliggende samfund og støtte ifm fastholdelse af nuværende bolig.

De borgere som ikke får aktuel pædagogisk støtte vil fortsat være tilknyttet voksenenhederne og have kontaktperson i enhederne, hvor de kan få råd og vejledning. Den enkeltes behov for kontakt til forvaltningen kan variere over tid og i takt med deres sindslidelse.

Målgruppen for pejlemærket er fordelt delvist ujævnt, når der opdeles på alder.

Tabel 9 Beskæftigelsesgrad fordelt på alder - Sindslidende i eget hjem

Forsørgelsesgrundlag	Ej i beskæftigelse	I beskæftigelse	Andel i beskæftigelse
18-29	74	353	31 %
30-39	1281	261	17 %
40-49	1791	227	11 %
50-59	2233	116	5 %
60-65	1106	18	2 %
I alt	7185	975	12 %

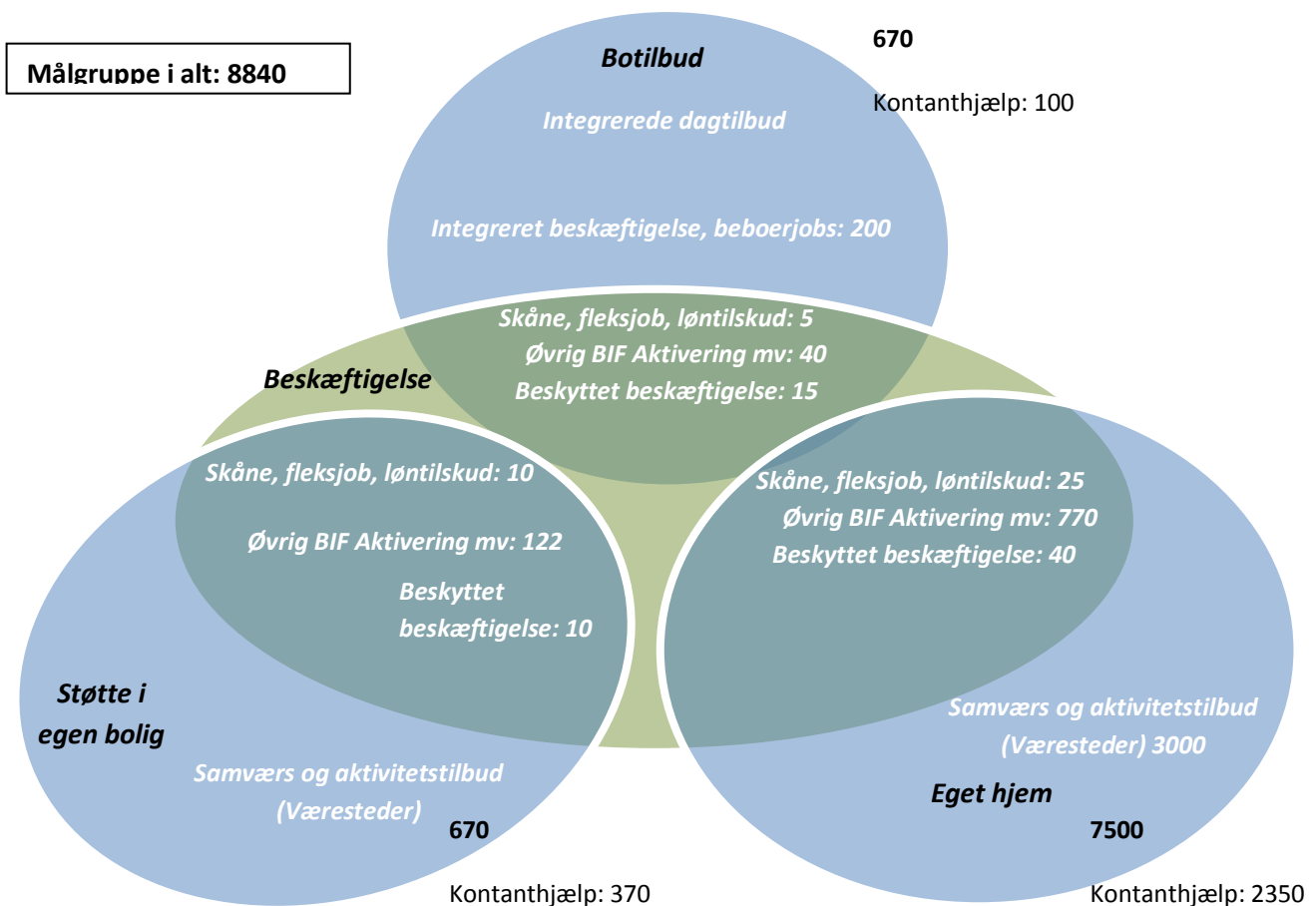
Det er markant, at andelen af borgere i beskæftigelsesrettede tilbud er faldende jo ældre borgerne i målgruppen bliver. Dette hænger sammen med at andelen af førtidspensionister stiger i samme grad. Det fremgår, at der er 1100 borgere i målgruppen, som er 60-65 år, hvor behovet for beskæftigelsesrettede tilbud kan diskuteres, om end det er et tilbud der forsat er lovhjælp til at give.

Gruppen af borgere på førtidspension med en sindslidelse efterspørger kun i yderst begrænset omfang beskyttet beskæftigelse. Dette beror på flere forhold.

For nyligt tilkendte førtidspensionister gælder, at de ofte har været et langt og krævende forløb igennem, inden de fik tildelt førtidspension. De har ofte haft tilknyttet en støttekontaktperson under ansøgningen til at føre dem igennem. Med tilkendelsen af førtidspension opnår de en stabilitet og ro i deres tilværelse med en normalisering af hverdagen. De ønsker ikke at deltage i tiltag, der kan påvirke deres nuværende situation eller stille spørgsmål omkring deres berettigelse til førtidspension. Dette er også baggrunden for at der kun i begrænset omfang drøftes beskæftigelse med del af målgruppen og som oftest på deres egne præmisser

Der kan for både beskyttet beskæftigelse og skånejob være tale om en ond cirkel ifa. et begrænset udbud af job, som skaber mindre kendskab til tilbuddene, som skaber mindre efterspørgsel.

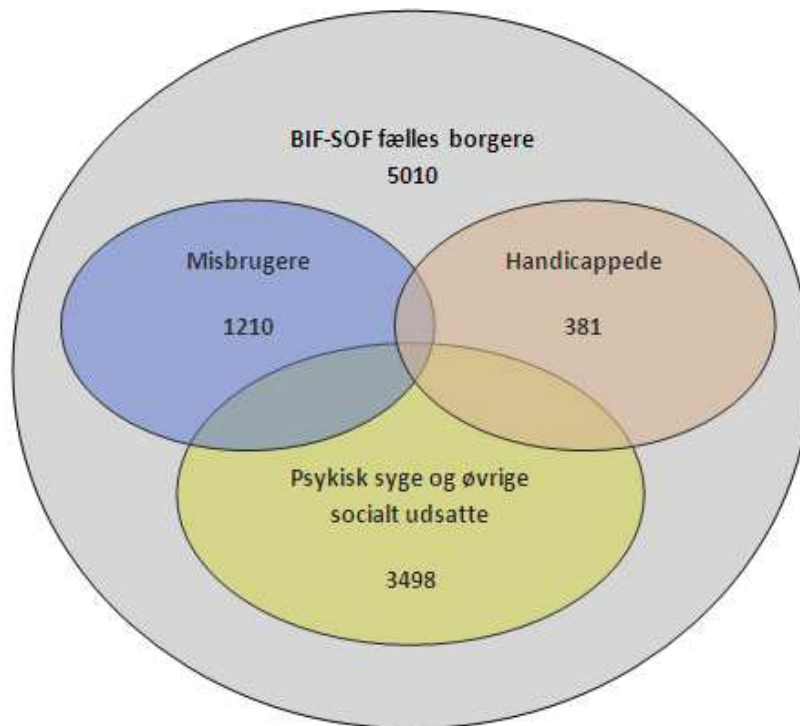
Figur 5: Sindslidende og øvrigt socialt udsatte fordelt på tilbudstype og eksempler på aktiviteter (Afrundede tal)



Fællesborgere mellem Socialforvaltningen og Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen

Set over hele året 2012 var 5010 unikke borgere fælles borgere mellem Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen og Socialforvaltningen¹:

Figur 6



Fællesborgerne er som målgruppe ikke homogen og kan betragtes ud fra forskellige synsvinkler. Set fra Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningens synsvinkel (BIF), består gruppen af borgere med problemer ud over ledighed. Set fra Socialforvaltningens (SOF) synsvinkel er gruppen sammensat af målgrupperne *handicappede*, *misbrugere i behandling* og *psykisk syge og øvrige socialt udsatte*.

Ca. 62 % af de fælles borgere mellem Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen og Socialforvaltningen er i matchgruppe 2 og 38 % i matchgruppe 3.

Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen har en bred vifte af aktive tilbud til borgerne i matchgruppe 2, (Læs mere herom i afsnittet 'Tilbud og indsats') og efter Lov om en Aktiv Beskæftigelsesindsats har borgerne ret og pligt til at deltage i disse tilbud. Hensigten med tilbuddene er at sikre borgernes progression mod arbejde og/eller uddannelse.

Borgerne i matchgruppe 3 er imidlertid ikke omfattet af reglerne om ret og pligt til at deltage i aktive tilbud og Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningens muligheder for at bidrage positivt til disse borgeres progression, er derfor begrænsede.

Matchgruppe 3

Handicappede udgør ca. 5 % af fællesborgerne i matchgruppe 3. Handicapbegrebet defineres ud fra borgerens

¹ Figur 7 er konstrueret på baggrund af unikke borgere, som i 2012 var fællesborgere og udgør således en årsopgørelse over 'beholdningen' af fællesborgere opgjort på unikke cpr-numre.

funktionsevne og konkrete behov for støtte. De borgere, som har en sag i Handicapcenteret har alle en betydelig, længerevarende eller kronisk funktionsnedsættelse. Flertallet af handicappede fællesborgerne i matchgruppe 3 er unge under 30 år, som er under afklaring til førtidspension eller fleksjob på grund af alvorlige, varige fysiske eller psykiske funktionsnedsættelser, f.eks. psykisk udviklingshæmning, hjerneskader eller alvorlige begrænsninger i sans- og bevægeapparatet.

Misbrugere i behandling udgør ca. 26 % af fællesborgerne i matchgruppe 3. Misbrugerne har ofte sociale og psykiske problemstillinger udover misbrug af alkohol, hash og hårde stoffer. Flertallet af de unge misbrugere er tilknyttet Rådgivningscenter Københavns Modtageenheder, hvor de behandles med stoffrihed som sigte. Omvendt har flertallet af misbrugere over 30 år lange misbrugskarrierer bag sig, og er tilknyttet Rådgivningscenter Københavns Behandlingsenheder, hvor psykosocial rehabilitering og stabilisering via substitutionsbehandling er det primære sigte.

Psykisk syge og øvrige socialt udsatte udgør ca. 69 % af fællesborgerne i matchgruppe 3. Målgruppen af psykisk syge og øvrige socialt udsatte er meget bred både hvad angår arten og alvorligheden af de problematikker, som gør sig gældende. Borgernes primære problemstillinger kan f.eks. være knyttet til hjemløshed og hjemløseadfærd, ADHD, OCD, PTSD, psykotiske tilstande, tvangstanker, skizofreni, depression, anoreksi og selvskadende adfærd. Den primære problemstilling kan være knyttet sammen med misbrug og somatisk sygdom. Målgruppen omfatter også kvinder på krisecentre.

For de unge under 30 gør en række særlige karakteristika sig gældende. De mangler ressourcer og netværk, mangler ofte 9. klasses eksamen, har afbrudte uddannelsesforløb bag sig; de har ofte modtaget specialundervisning og har som hovedregel ikke haft tilknytning til arbejdsmarkedet. De har manglende sociale kompetencer, faglige færdigheder og ringe danskundskaber. Herudover har mange af de unge helbredsproblemer, psykiske problemer og/eller misbrugs problemer.

De ledige unge har i mange tilfælde haft kontakt med Socialforvaltningens børne-familiesystem, før de fyldte 18. – Et mindretal af de unge overleveres fra børne-familiesystemet til voksensystemet med efterværn, mens en større andel af unge ikke modtager yderligere foranstaltninger fra Socialforvaltningen.

Opsamling - barrierer for beskæftigelse

Ud fra ovenstående defineres følgende barrierer for beskæftigelse, hvilket beskrives nærmere nedenfor:

- Samfundskonjunkturer og manglende rummelighed på arbejdsmarkedet
- Lavt funktionsniveau, som betyder, at borgeren ikke vil kunne opnå tilknytning til arbejdsmarkedet
- Manglende viden om beskæftigelsespotentialet for de borgere, der har sporadisk kontakt med kommunen
- Manglende økonomisk incitament
- Alder
- Indsatsen er fordelt på flere forvaltninger
- Manglende efterspørgsel for beskæftigelse for en del af gruppen af førtidspensionister
- Manglende indsats for borgere i match 3
- Manglende viden om målgruppen i jobcentrene

I målgruppen for pejlemærket er der store forskelligheder i deres grad af funktionsnedsættelse, og derfor vil det også være forskelligt hvilke indsatser, der skal iværksættes.

Nogle af borgerne i målgruppen forventes aldrig at kunne varetage et beskæftigelsestilbud. På botilbuddene, især på

handicapområdet, er der en del af borgerne, der grundet deres lave funktionsniveau ikke ville kunne varetage et beskæftigelsestilbud, sådan som et beskæftigelsestilbud er defineret i pejlemærket i dag. Disse borgere tilbydes i stedet et aktivitets- og samværstilbud, hvor borgeren har et tilbud i dagtimerne. Disse borgere har grundet deres varige funktionsnedsættelse ikke et potentiale for at udvikle sig mod et beskæftigelsestilbud, men får deres behov for aktiviteter, sanseindtryk og samvær med andre dækket gennem et andet tilbud. Som en udløber af et efterspurgt og udækket behov har handicapområdet fået bevilliget demografimidler til driften af nye interne dagtilbudspladser fra 2013. Målgruppen for pladser er borgere som hidtil ikke har haft et tilbud i dagtimerne da de eksisterende dagtilbud ikke har kunne imødekomme borgernes behov for fx at hvilke ind imellem aktiviteterne og/eller at daglig kørsel af disse borgere mellem botilbud og dagtilbud er uhensigtsmæssig.

Nogle borgere, især i gruppen af med psykiske handicap og udsatte borgere vil til gengæld godt kunne rykke sig fra interne job/ aktivitets- og samværstilbud til et job på det ordinære marked.

For borgere i eget hjem er der også forskel i støttebehov. Nogle borgere ser Socialforvaltningen ofte, mens de borgere som ikke får aktuel pædagogisk støtte ofte kun vil have sporadisk kontakt med Socialforvaltningen.

Førtidspensionister vil som oftest heller ikke have kontakt til Beskæftigelses - og Integrationsforvaltningen. Der opleves i dag kun beskeden efterspørgsel på beskæftigelsestilbud fra førtidspensionisterne. Det antages, at mange af førtidspensionisterne er tilfredse med ikke at have et beskæftigelsestilbud. Der vil dog være den gruppe, der kun har sporadisk kontakt med forvaltningen, hvor antagelsen er usikker; i sær på sindslidelsesområdet.

Der er en del i målgruppen, der er over 50 år, hvilket kan være en barriere. Jo ældre borgeren bliver, jo færre er der i beskæftigelsestilbud, og det vurderes umiddelbart at det største potentiale ligger i den unge gruppe.

For gruppen af førtidspensionister, især med sindslidelse, gælder som helhed, at der mangler incitament for de skal ansøge om beskyttet beskæftigelse. Timelønnen/dusørlønnen er lav og for nogle borgere kan det derudover påvirke deres helbrestillæg, boligydelse/sikring mv.

De økonomiske konsekvenser er ikke gennemskuelige for den enkelte borger og der kan være behov for at voksenenhederne foretager en konkret beregning af betydningen for den enkelte borger.

Samme problematikker kan gøre sig gældende ift. skånejob, hvor borgerens indtægtsgrundlag ændres. Her vil der omvendt dog være tale om en egentlig timeløn. Skånejob er kun i begrænset omfang et tilbud som målgruppen anvender om end det er et tilbud som er meget relevant for målgruppen af sindslidende i eget hjem. Det er dog en markant barriere ift. at skaffe relevante skånejob til målgruppen, gennem Center for job på særlige vilkår i BIF.

4. Den nuværende beskæftigelsesindsats

I det nedenstående beskrives de nuværende indsats vedrørende beskæftigelse for borgere med handicap samt borgere med sindslidelse.

Fremtidsfabrikken

Fremtidsfabrikken tilbyder en målrettet beskæftigelsesindsats for unge sindslidende på kontanthjælp. Tilbuddet blev oprettet i 2009 på baggrund af et politisk ønske om et tilbud med et forebyggende element, dvs. en indsats før de unge evt. ender på førtidspension. Tilbuddets målgruppe omfatter dog også få unge på førtidspension, ud fra den betragtning, at man kan få en sindslidelse tidligt i livet, men senere få det bedre. Fremtidsfabrikken er tilrettelagt i kursusforløb med fokus

på sundhed, sociale kompetencer og beskæftigelse/uddannelse. Evalueringer viser positive resultater i forhold til afklaring og kompetenceudvikling af deltagerne. Evalueringer viser, at 90,2 procent af de unge, der har gennemført kurset, fortsætter i praktikforløb, uddannelse eller yderligere aktivering. Heraf fortsætter 66,6 procent i uddannelse og 16,6 procent i arbejde. 94,2 procent oplever en forbedring af deres livskvalitet

VIVIL

I VIVIL afprøves nye metoder til at støtte mennesker med en sindslidelse, der modtager enten kontanthjælp (match 2-3) eller førtidspension i deres ønske om at etablere og fastholde kontakten til arbejdsmarkedet. En opgradering af projektet på medarbejdersiden vil bevirke en stigning i kapaciteten til at køre jobformidlingsforløb. Projektet skiller sig ud ved at være en direkte arbejdsmarkedsrettet indsats forankret under Socialforvaltningen, og fungerer som et supplement til jobcentrenes tilbud til borgere og virksomheder.

Individual Placement and Support-metoden (IPS-metoden)

Der har i mange år været en antagelse om, at folk med sindslidelse først skulle bliver raske, og derefter forsøge sig på arbejdsmarkedet. De viser sig, at selv meget dårligt fungerende borgere, ikke alene kan klare ordinære jobs, men også får en markant bedre sundhed, færre symptomer og bedre mestringsstrategier, ved at få et arbejde. Erfaringer fra USA viser, hvis folk skal i arbejde, skal indsatserne arbejde målrettede med at få folk ud på det ordinære arbejdsmarked, og ikke alene på symptombehandling, sundhedsfremme, socialfærdighedstræning, mm. Metoden kaldes IPS (Supported Employment and Individual Placement and Support. Regionen er projektejer og samarbejder med Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen og Socialforvaltningen samarbejder om projektet.

Samarbejde mellem BIF og SOF

Socialforvaltningen har fokus på kontanthjælpsmodtagere i samarbejdet med Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen. "Fælles strategi til fælles borgere i Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen og Socialforvaltningen" har til formål at sikre, at den sociale indsats og beskæftigelsesindsatsen overfor fællesborgere udmøntes ud fra et helhedsprincip, samt at beskæftigelsesfremmende tilbud så vidt muligt samordnes med den sociale indsats. BIF-SOF specialenheden har som opgave at implementere og følge strategien.

Pilotprojekt for de mest udsatte kontanthjælpsmodtagere

Københavns Kommune har gennem regeringens udfordringsret fået tilladelse til at lave et projekt med fælles match 3 borgere, der er i behandling for stofmisbrug. Socialforvaltningen overtager det lovpligtige kontaktforløb for de fælles match 3 borgere, der er under behandling for stofmisbrug. Dette betyder, at borgerne kun skal tilknyttes én forvaltning. Dette betyder en mere helhedsorienteret indsats, der vil sikre mere stabile og progressive kontanthjælpsforløb og færre sanktioneringer. Socialforvaltningen har mulighed for at følge fællesborgeren tættere og handle målrettet og retningsbestemt, når muligheden byder sig. Når Socialforvaltningen vurderer, at borgeren er klar til et tilbud efter beskæftigelseslovgivningen, vil Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen og Socialforvaltningen indgå dialog med henblik på at borgeren tilbydes et relevant beskæftigelsestilbud. Projektet har kørt siden august 2012, og tilbagemeldingen, er at det giver god mening for både borgere og medarbejdere. Der har i projektperioden ikke været nogen sanktioneringer.

Den særlige jobformidling

Der foregår i dag en tidlig screening af borgere som er i målgruppen for job, herunder Job på særlige vilkår. Det er den Særlige Jobformidling (DSJ) under Børne- og Ungdomsforvaltningen, der følger op på de elever, som afslutter deres Særlig

tilrettelagte Ungdomsuddannelse (STU). DSJ sikrer, at de unge enten tilbydes dagtilbud, kommer i praktik eller i beskæftigelse på særlige vilkår på det ordinære arbejdsmarked med ansættelse som mål. Den Særlige Jobformidlings målgruppe er udelukkende og fortrinsvis unge og yngre personer med diagnosen udviklingshæmning. På nuværende tidspunkt har Den Særlige Jobformidling 27 borgere med udviklingshæmning ansat i Job med Løntilskud til Førtidspensionister (skånejob), og 5 yderligere borgere på vej til snarlig ansættelse. Den Særlige Jobformidling har derudover kontinuerlig kontakt med ca. 25 unge, der på sigt vil blive klar til et skånejob.

JobShop

Med budgetforliget for budget 2012 er der blevet tilført budgetmidler til udvidelse af den beskyttede beskæftigelse for borgere med handicap i Socialforvaltningen. I "Jobshop", hvor der formidles forskellige former for beskæftigelse, der understøtter borgernes mulighed for at opnå tilknytning til arbejdsmarkedet. Eksempler på JobShop-arbejdspladser er Silvan, Bilka, Rådhuset og Socialforvaltningens kontorer. Oprettelse af ekstra pladser bidrager til, at flere borgere, der i dag modtager dagtilbud i forvaltningens regi, og som har ressourcer og motivation, har fået mulighed for matrikelløs beskyttet beskæftigelse i den populære Bilka-ordning samt i den nye jobaftale med kontorer på Rådhuset. Matrikelløs beskæftigelse giver den enkelte borger i beskyttet beskæftigelse mulighed for at arbejde på det ordinære arbejdsmarked, selvom de har brug for pædagogisk personale, der kan støtte og vejlede dem. Erfaringen er, at enkelte af de borgere, der er i matrikelløs beskæftigelse, gennem ny læring, udvikling og erfaring, kan ønske at få et job med en selvstændig og individuel aftale, hvormed det kan blive aktuelt med ansættelse i Job på særlige vilkår til førtidspensionister.

Der findes i dag en lang række tilbud til borgere med handicap, som ønsker en plads i beskyttet beskæftigelse § 103. I kommunalt regi kan borgerne arbejde på det beskyttede værksted på Væveriet Svanevej hvor der er væveri og tekstilværksted og service-, gartner- og køkkenhold. Der har i de sidste par år været et stort fokus på at udvikle spændende og nytænkende jobmuligheder til kommunens borgere i beskyttet beskæftigelse eller borgere i målgruppen herfor. Som led i planen for implementering af dagtilbudsanalysen er der med de eksisterende ressourcer i de kommunale dagtilbud etableret 12 pladser i den nye brugerdrevne kantine og café på Sundbyvang og 6 pladser i genbrugsbutik, der efter planen flytter i gadeplan i foråret 2013. Derudover bliver der i dag købt pladser i private § 103 tilbud som fx TV-Glad, Hans Knudsens Institut og Blindes Arbejde.

Der er et fortsat fokus på at sikre kvaliteten af dagtilbuddene til borgere med handicap og at give borgerne en indholdsrig hverdag med aktiviteter og opgaver som tilpasses deres ønsker og evner. Mange borgere sidestiller deres samværs – og aktivitetstilbud § 104 med at gå på arbejde og oplever at de på dagtilbuddet deltager i et arbejdsfællesskab. Der er som led i gennemførelsen af dagtilbudsanalysen etableret en medieskole, kunstsolen er udvidet og der er etableret et socialt klubtilbud til borgere med aldringsproblematikker som har glæde af et dagtilbud af kortere varighed. Der er mange eksempler på, at borgerne motiveres til at bidrage til at udføre daglige gøremål på deres dagtilbud og at de oplever at de går til hånde.

Dagtilbuddene har gennemført en kommunikationskampagne i samarbejde med Handicapcenter København for at informere kommende og nuværende borgere, hjemmevejledere og personale på botilbud om mulighederne for beskæftigelse og §103 og §104 tilbud.

Jobcentre

Kontanthjælpsmodtagere:

- Jobcenter København – Center for Arbejdsfastholdelse oplyser alle jobcentermedarbejderne om mulighederne for brugen af handicapkompenserende hjælpemidler for udvalgte målgrupper.

- Under initiativet BrugForAlle har BIF i samarbejde med SUF og SOF gennemgået alle match 3 borgere ved individuelle møder med henblik på en forbedret indsats.
- Der benyttes specielt tilbud inden for inklusionspakken, dvs. helhedsorienterede tilbud til personer med handicap eller psykiske lidelser. I kombination hertil benyttes også den helhedsorienterede mentorpakke, der kan indebære brugen af sociale mentorer. Disse tilbud vurderes umiddelbart at være effektfulde, men har kun været tilgængelige siden 1.juli 2012.
- Det kan også nævnes, at man benytter socialøkonomiske virksomheder såsom Specialisterne, der både afklarer, opkvalificerer og ansætter personer med autisme og Aspergers syndrom.

Førtidspensionister:

- Førtidspensionister får kun en beskæftigelsesindsats, hvis de selv ønsker det.
- Sindslidende førtidspensionister sendes direkte af SOF til den særlige jobformidling (Job på Særlige vilkår i Jobcenter København – Center for Arbejdsfastholdelse).
- Førtidspensionister med handicap hjælpes med målgruppespecifikke tilbud, såsom VIVIL i Socialforvaltningen, med henblik på at oprette skånejob.
- Københavns Jobcenter og Job-banken.nu er i dialog om et samarbejde. Job-banken.nu er et projekt fra Herning, der nu starter op i København, hvor man har haft gode erfaringer med at hjælpe førtidspensionister diagnosticeret med psykisk sygdom i både ordinær beskæftigelse og skånejob vha. en helhedsorienteret indsats med vejledning, motion, terapi og virksomhedskontakt.

6. Erfaringer fra andre kommuner

I det nedenstående beskrives eksempler på, hvordan andre kommuner prøver at løse udfordringen med at få borgere med handicap og sindslidelse i beskæftigelse.

Aarhus Kommune

I Aarhus har de i Socialforvaltningen oprettet Arbejdskonsulenterne ARK, som er et tilbud til borgeren om afklaring og udredning med henblik på at komme ud på arbejdsmarkedet. Dette kan føre til et fleksjob, skånejob, job med løntilskud, ordinær ansættelse eller afklaring til førtidspension. Her kan socialt udsatte, førtidspensionist eller kontanthjælpsmodtager blive afklaret og udredt. ARK samarbejder tæt med Job & Trivsel i Beskæftigelsesforvaltningen om at skabe en koordineret og sammenhængende indsats for særligt udsatte borgere. De to indsats skal fungere som supplement til hinanden for at skabe succesfulde beskæftigelsestiltag for borgere, der er langt fra arbejdsmarkedet.

Den enkelte borger bliver afklaret og udredt i forhold til at komme ud på arbejdsmarkedet i skånejob, fleksjob eller i ordinært arbejde. Der kan også være afklaring i forhold til en evt. førtidspension. Dette gøres ved at yde en særlig håndholdt indsats, hvor støtte, motivation, respekt og samarbejde er nogle af nøglebegreberne. Den enkelte borger har en fast konsulent, som er tovholder på at få lavet handleplan, opfølgningssamtaler, at invitere relevante samarbejdspartnere med til handleplansmøder og opfølgningssamtaler.

Arbejdskonsulenterne har lavet samarbejdsaftaler med udvalgte steder - der er både allerede eksisterende kommunale steder, private organisationer og private virksomheder. Arbejdskonsulenterne arbejder efter Servicelovens § 103, mens Job & Trivsel arbejder efter Lov om aktiv beskæftigelse. Det er jobcenteret, der henviser borgeren til ARK.

Skive Kommune

I Skive er det hovedreglen, at alle ledige – også de svageste ledige i gruppen af såkaldt midlertidig passive – skal have et tilbud.»Kommunen har truffet en beslutning om en tidlig og aktiv linje. Folk kommer ikke ud af ledighed, hvis vi kun kalder dem til samtale ind imellem. Selvfølgelig kan der komme situationer, hvor ledige er midlertidig passive, men det er kun midlertidigt. Ingen kommer tilbage til arbejdsmarkedet ved at gå hjemme, Skive satser især på en mentorordning, som hjælper de relativt dårligt fungerende ledige. Byrådet har afsat ekstra midler til, at jobcentret har en højere normering end normalt. Håbet er, at der til gengæld kommer flere i arbejde, så det tjener sig selv ind.

Nyborg Kommune

Nyborg har konverteret 15 borgere på Førtdispension, som arbejder i en café i tilknytning til Nyborg slot fra §103 i lov om social service til skånejob . Da disse borgere har arbejdet i noget der ligner ordinært arbejde på caféen er de blevet indstillet til og tilkendt et skånejob. Der er tilknyttet to pædagoger tilstedet som nu kaldes mentorer. Nyborgværkstederne afholder fortsat udgiften til lønningerne af de to mentorer, men får 50 % refunderet i statstilskud . Borgerne som de har konverteret er kendetegnet ved at de er på Førtdispension, de er de bedst fungerende udviklingshæmmede og de bor i egen lejlighed eller i bofællesskab.

Førtidspensionister i job – et forsøg i 16 kommuner

Intentionen med initiativet 'Førtidspensionister i job' under den tidligere regerings handicapstrategi var at tilbyde alle førtidspensionister under 50 år i et antal jobcentre fem frivillige afklaringssamtaler. Målet var at informere førtidspensionister om muligheden for job ved siden af pensionen og støtte de førtidspensionister, der var interesseret i job, i at finde jobbet.

Initiativet har omfattet 13 projekter i 16 kommuner.

Rammen for selve indsatsen for førtidspensionisterne var:

1. En informationsindsats til kommunernes førtidspensionister via breve. Med brevene skulle bl.a. sendes en pjece, der beskriver reglerne for førtidspensionister i job.
2. Et tilbud til førtidspensionisterne om fem afklaringssamtaler. Samtalerne skulle omfatte job-afklaring, støtte til jobsøgning, match til job o.a.

Resultatet af indsatsen var, at 2.250 førtidspensionister har taget mod tilbuddet om afklaring, hvilket er ca. 10 % af målgruppen i de 16 kommuner. 40 % svarende til 920 førtidspensionister er kommet i job. Langt de fleste er job med løntilskud, såkaldte skånejob.

Ikast-Brande kommune

Et projekt i Ikast-Brande Kommune skal forbedre integrationen af kommunens fysisk og psykisk handicappede. Tanken er, at de handicappede skal være mere synlige ved at udføre opgaver, der ellers ikke ville blive klaret. De handicappede skal fungere som en slags bonusmedarbejdere, der udfører bonusarbejde, samtidig med at det vil gavne den enkeltes selvværd. Det drejer sig blandt andet om afvaskning af skilte, foredrag om at være handicappet, kløvning af brænde til kommunens naturlegepladser og renholdelse af forskellige arealer bl.a. foran Ikast Bibliotek. Det skønnes, at der vil være en arbejdsstyrke på omkring 150 handicappede i Ikast-Brande Kommune, der vil kunne indgå i projektet. Projektet er kommet godt i gang, men man så gerne, at endnu flere meldte ind med opgaver, der egner sig til bonusmedarbejdere, og som ikke ville blive gjort, hvis et hold af handicappede ikke udførte dem.

KL-undersøgelse

KL har bedt firmaet New Insight afdække de afgørende elementer og virksomme mekanismer i den gode indsats for udsatte ledige ved at undersøge indsatsen i tre kommuner, som har gode resultater: Viborg, Hedensted og Skanderborg. Undersøgelsen er lavet i jobcentrene. Undersøgelsen viser, at ti afgørende elementer i en effektiv beskæftigelsesindsats for udsatte borgere er:

- Tilstedeværelsen af en fælles retningsgivende værdi
- Politisk ejerskab og prioritering
- En resultatorienteret tilgang
- Hurtig og kvalificeret visitation
- Borgeren skal i centrum
- Innovation og risikovillighed
- Tværfaglighed
- Tilstedeværelse af relevante kompetencer
- De fysiske rammer
- En klar strategi for samarbejdet med virksomheder

Undersøgelsen kan læses på www.kl.dk/goersomdebedste

7. Forslag til fremtidige indsatser

På baggrund af ovenstående analyse hvor der afdækkes barrierer for målgruppen og erfaringer på området foreslås der i det nedenstående konkrete indsatser, der forventes at forbedre beskæftigelsen for borgere med handicap og sindslidelse.

Social beskæftigelse af borgere i match 3 i socialøkonomiske virksomheder

Undersøgelser viser², at almindelige beskæftigelsesindsatser, som jobcentret kan tilbyde, ikke har nogen effekt ift. at bringe de svageste kontanthjælpsmodtagere tættere på ordinær beskæftigelse. Det vurderes hensigtsmæssigt i stedet at tilbyde borgeren social beskæftigelse. Social beskæftigelse” er beskæftigelses- og aktivitetstilbud til særligt udsatte voksne, som lever uden tilknytning til det ordinære uddannelses- og arbejdsmarked. Et rummeligt beskæftigelsestilbud gør det muligt for den enkelte at deltage i et arbejds- og læringsfællesskab og derigennem at opleve sig nødvendig og betydningsfuld for netop dette fællesskab.

Der er omkring 1000 fællesborgere i match 3, hvor størstedelen ad dem i dag ikke får et beskæftigelsesrettet tilbud. Den sociale beskæftigelse kan foregå internt i kommunen eller i samarbejde med socialøkonomiske virksomheder.

Indsatsen hænger sammen med snitfladedrøftelserne mellem Socialforvaltningen og Beskæftigelses – og Integrationsforvaltningen, hvor der drøftes nye modeller for organiseringen af samarbejdet omkring de mest udsatte ledige. Endvidere hænger det sammen med Socialforvaltningen og Beskæftigelses – og Integrationsforvaltningen over for de fælles match 3 borgere, hvor Socialforvaltningen har overtaget myndighedsansvaret for en del af borgergruppen. Desuden er der en sammenhæng med Socialforvaltningens arbejde med socialøkonomiske virksomheder, hvor der til budgetforhandlingerne for 2014 ønskes oprettelse af en pulje på 10 mio. kr. over fire år til aktivering af socialt udsatte borgere i socialøkonomiske virksomheder.

² Kilde: SFI

Jobkoordinator

Hvis Socialforvaltningen vil være i front inden for den offentlige sektor i forhold til at få flere borgere med handicap i beskæftigelse er der behov for en koordinerende og vidensopsamlende ressourceperson, der kan forestå arbejdet med at sikre en sammenhængende og opsøgende indsats, der giver et reelt løft i antallet af meningsfulde arbejdspladser til personer med funktionsnedsættelse.

Koordinatorens opgaver vil omfatte:

- Opsøgende arbejde i forhold til førtidspensionister, der er i målgruppen og ønsker et skånejob
- Brobyggerfunktion mellem de relevante instanser på tværs af forvaltninger
- Undersøge om bedst fungerende udviklingshæmmede, der i dag har et tilbud efter § 103 i Lov om Social service, i stedet kan få et skånejob med mentorstøtte.
- Vejledning og støtte til kommunens øvrige forvaltninger i forbindelse med ansættelse af personer med funktionsnedsættelser

Fra aktivitets – og samværstilbud til beskyttet værksted

Det vurderes, at der i dag er borgere med handicap på førtidspension som med en øget normering vil kunne tilbydes beskyttet beskæftigelsestilbud, hvis de ønsker det. Det vil kræve en opnormering af det pædagogiske personale på dagtilbuddene, da borgerne har mere behov for støtte og vejledning for at udføre arbejdsopgaverne. Ligeledes vil der være behov for en øget kvalitetssikring af det produkt som borgerne leverer til kunden. I dag er normeringen i beskyttet beskæftigelse typisk 7-8 borgere pr. pædagogfaglige medarbejder. Organiseringen af tilbuddene til målgrupperne skal tilrettelægges med mulighed for skærmning og skal kunne foregå i mindre enheder.

Udvidelse af VIVIL og Fremtidsfabrikken

Der er behov for at styrke den beskæftigelsesfremmende indsats for borgere med sindslidelse, fordi beskæftigelse for mange er en væsentligt element i at komme sig. En stor del af denne indsats skal ydes af eller i samarbejde med Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen, men det vil også være frugtbart at styrke de afklarende og forberedende indsatser, som kan foregå i Socialforvaltningen. Grundstenene er allerede lagt med de to bydækkende tilbud; Fremtidsfabrikken, der tilbyder afklarende og kompetencegivende forløb, samt VIVIL der er en særlig jobformidling for borgere med sindslidelse. Ved at udvide samt intensivere et eller begge disse tilbud, vil de hver især kunne støtte flere borgere.

Perspektivering

Beskæftigelse for udsatte borgere er et område i dynamisk udvikling. En ny førtidspensions- og fleksjobreform er trådt i kraft ved årets begyndelse, og hvis reformens intentioner opfyldes, vil der komme færre på førtidspension.

Regeringen har også fremlagt forslag til en ny kontanthjælpsreform, og hvis den vedtages vil matchbegrebet blive afskaffet og personer med komplekse problemer vil få én koordinerende sagsbehandler i kommunen der kan sikre, at den helhedsorienterede og tværfaglige indsats er koordineret på tværs. Der er ikke taget stilling til i hvilken forvaltning den koordinerende sagsbehandler skal være.

Endvidere kigges der på snitflader mellem Socialforvaltningen og Beskæftigelsesforvaltningen i kommunens strukturudvalg. Alle disse tiltag kan betyde, at behovet og formen for nye indsatser kan ændre sig i takt med, at nye reformer og tiltag indføres.

Det vurderes endvidere hensigtsmæssigt, at drøfte den fremtidige målgruppe for pejlemærket. Skal pejlemærket omfatte den samlede målgruppe med stor bredde eller skal der fokuseres på udvalgte grupper, som er tættere på at kunne varetage et ordinært beskæftigelsestilbud.